

La moneda municipal de Bagà als segles XV, XVI i XVII

X. SANAHUJA I ANGUERA

Sabiem que Bagà era una de les moltes poblacions catalanes que havien disposat de moneda pròpia en algun moment de la seva història gràcies a l'existència d'unes petites monedes, datades del 1591, inequívocament pertanyents a la vila del Berguedà, i gràcies també a que J. Serra Vilaró en donà notícies en la seva monografia sobre les baronies de Pinós i Mataplana.¹

Ara podem ampliar força l'abast cronològic de les monedes de Bagà gràcies a l'exhumació de documentació inèdita provinent de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.² Més que no pas poder reconstruir el procés global de deliberacions i posada en circulació de la moneda pròpia a la vila, la importància de les novetats rau en el simple fet de constatar l'existència de moneda bagatina ja al segle XV, i el seu manteniment fins a finals de segle XVII. Podem millorar substancialment les informacions proporcionades per J. Serra Vilaró perquè dels 8 documents assenyalats per l'erudit cardoní passem ara a tenir-ne 28, inclosos els tres que vàrem publicar recentment en la monografia sobre la moneda de la guerra dels Segadors.³

1. ELS PLOMS DE BAGÀ DEL SEGLE XV (v1479-v1517)

Les notícies que ens han arribat sobre la moneda bagatina són molt fragmentàries i poc riques en informació. Han estat extretes dels llibres del clavari del Con-

1. SERRA VILARÓ, J. *Baronies de Pinós i Mataplana*, Llibre II, Barcelona, 1947, p. 472-82.

2. La major part del fons municipal històric de Bagà fou traslladat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó arran de la guerra. El fons resta mig camuflat i repartit en dues seccions imprecises: la major part de documents resta a la secció Notarials, serie Bagà, però també se'n troben alguns a la secció Diversos, serie local, subsèrie Bagà.

3. CRUSAFONT, M. *Història de la moneda de la guerra dels Segadors*, Barcelona, 2001, p. 85-86.

sell de la vila i, en menys quantitat, dels llibres d'actes del Consell. Tot plegat és un puzle de dades, principalment en forma de comptes, que impossibilita resseguir com caldria la iniciativa de fabricar i fer circular moneda a la vila del Berguedà.

Miraré de refer la seqüència d'emissions:

Ja en una data tan reculada com el 1479 la vila de Bagà disposava de ploms en circulació (doc. 1). El clavari esmentava dues partides de poc valor. L'any 1482 retrobem una tercera menció (doc. 2). En el conjunt del país, el mot «plom» era usat sovint per a designar la moneda local i no només podia significar que les monedes havien estat fabricades amb aquest metall, sinó que també podia fer referència a monedes d'altres metalls (sobretot llautó) fabricades sense gaires sofisticacions tècniques. En el cas de Bagà, és plausible que els ploms fabricats i que van circular al segle XV fossin efectivament obrats amb plom de veritat, segons es desprèn dels comptes de compra d'aquest metall. Habitualment, el valor de canvi de cada plom era equivalent a un diner barceloní.

La primera notícia clara que ens assabenta de la fabricació dels ploms la retrobem el 1486, quan el clavari de Bagà ingressà 438 ploms⁴ de mans del cònsol Joan Coll (doc. 3). Tot i que el document estalvia els mots sembla clar que aquestes peces eren producte d'una recent fabricació, habitualment controlada directament pels cònsols de la vila, i no pas arrendada a particulars. L'any 1488, el clavari tenia dos sous de ploms desmonetitzats (doc. 4). L'any 1496, el clavari rebé, en dues partides, 2.636 ploms de nova fabricació (doc. 5). Una altra partida de ploms la trobem esmentada l'any 1498 (doc. 6).

Les notícies sobre la moneda bagatina s'estronquen fins a l'any 1517, quan el clavari reconegué haver fet un pagament destinat a comprar plom per a fabricar els ploms de la vila (doc. 7). No tenim cap més altra informació fins a l'any 1560.

2. ELS MENUTS DE BAGÀ DEL SEGLE XVI

A la segona meitat del segle XVI, la vila de Bagà tornà a fabricar moneda. En aquesta ocasió, hom no l'anomenarà més «ploms», sinó «diners» o «menuts». És possible que, a partir d'aleshores, la vila fabriqués i fes circular monedes de llautó incuses, és a dir batudes per una sola cara sobre una planxa de llautó, com es feia a d'altres poblacions del Principat.

També és possible que aquesta nova tanda de fabricacions monetàries s'iniciés, a Bagà, poc després del 1556. En aquesta data, la moneda menuda barcelonina, que abastava el país, entrà en crisi, i hom es va veure obligat a recollir-la, com-

4. La xifra l'obtenim en considerar que els ploms de Bagà havien de tenir el valor circulatori habitual d'un diner. Ara bé, cal precisar que hem documentat a d'altres poblacions, per bé que rarament, l'existència de ploms i senyals de valor de dos diners.

provar la seva autenticitat, i tornar a fer-la circular en quantitats més reduïdes. Dins d'aquest context, moltes poblacions catalanes es van decidir a fabricar i fer circular moneda pròpia, de plom, coure o llautó, per fer front al problema concret i quotidià de penúria de moneda de poc valor.

De tota manera, a Bagà, no retrobem notícies sobre la fabricació de moneda pròpia fins a l'any 1563. El clavari d'aquell any anotà fins a tres pagaments relacionats amb aquesta operació (doc. 8). La vila va adquirir un mínim de tres lliures de plom, tres rodanxes de llautó de pes aproximat de més de vuit lliures, i una planxa sense determinar, tot plegat material per a fabricar els menuts.

A Bagà, les despeses ocasionades per la fabricació de moneda devien ser mínimes. El metall adquirit l'any 1563 no valia més de 4 lliures, i l'operació de picar les peces la feien els mateixos cònsols. En d'altres poblacions, hem calculat que els beneficis obtinguts pel Consell municipal en la fabricació de moneda pròpia podien ascendir fins al 90% del total de diners fabricats i posats en circulació.⁵

L'any 1566, el clavari esmentava una fabricació de prop de 5.000 «diners nous» (doc. 9). En aquest cas, l'adjectiu «nous» ens ha de fer pensar en un canvi d'empremtes en la moneda local, potser en relació a l'emissió de 1563, o potser en relació a una altra emissió anterior no documentada. Les notícies s'estronquen fins als anys 1581 i 1586, quan es parla de noves fabricacions (docs. 11 i 12).

Les notícies més riques referents a la moneda bagatina les retrobem l'any 1591. El 8 de maig, el Consell general de la vila, a causa del descrèdit de la moneda municipal, recentment fabricada, acordava buscar diners per tal d'assegurar l'emissió, obligar la seva acceptació, i reconèixer tots els menuts en circulació per tal d'eliminar els falsos (doc. 13). Com que la determinació proposava cercar entre 30 o 50 lliures de moneda plata per tal d'assegurar l'emissió, podem pensar que la vila devia tenir entre 8.000 i 12.000 menuts en circulació, equivalents a poc menys de 50 lliures.

L'1 de setembre, el Consell acordà engegar una nova emissió de menuts per tal de substituir els anteriors, que s'havien hagut de retirar a causa de les abundants falsificacions (doc. 14). El Consell facultà els cònsols per fabricar menuts fins a la quantitat de 30 lliures, és a dir 7.200 peces. Aquesta nova emissió de menuts s'amplià a principis del 1593, quan el clavari rebé, entre l'1 de gener i el 23 de febrer, 5.718 menuts nous acabats de fabricar pels cònsols (docs. 15 i 16.). El recanvi dels menuts vells continuava excepcionalment l'any 1593 (doc. 16), però segurament limitat a dipòsits que havien romàs a mans d'institucions religioses i benèfiques.

La darrera notícia del segle XVI referida a la moneda bagatina data del 14 de

5. Per exemple a Reus i a la Selva del Camp, on durant els segles XVI i XVII es van fabricar menuts de llautó molt semblants als de Bagà. Vegeu: SANAHUJA, X. «La moneda municipal a la Selva del Camp (Segles XVI i XVII)», a *Gaceta Numismática*, núm. 135, p. 49-62.

maig de 1597 (doc. 18). Aquell dia la clavaria de la vila rebé 2.328 menuts acabats de fabricar pels cònsols.

3. ELS MENUTS DE BAGÀ DEL SEGLE XVII: UN CAS EXCEPCIONAL

La vila de Bagà va continuar disposant de moneda pròpia durant tot el segle XVII. Sabem que entre 1623 i 1683 el Consell municipal resolía periòdicament si calia fer circular els menuts o si calia retirar-los de la circulació. Aquest fet constitueix un cas excepcional.

L'excepcionalitat rau en el fet que és l'únic cas, que coneixem, que una població es dediqués alternativament a fer circular i retirar de la circulació una mateixa emissió de moneda durant gairebé tot el segle. M'explico, per a la resta de poblacions l'emissió de moneda pròpia obeïa a una necessitat puntual i es concebia com a una activitat momentània, amb data de caducitat establerta a priori o bé previsible. La mateixa naturalesa de les concessions que permetien la fabricació de moneda ja predeterminava una vida circulatòria determinada. A Bagà, en canvi, l'administració de la moneda de la vila es constituí, al segle XVII, com a ofici propi del Consell municipal.

I això que la moneda bagatina ja era prou excepcional dins del context monetari català a causa d'una altra circumstància atípica: el seu origen senyorial. Per tal de fabricar moneda, els consells municipals havien d'obtenir el permís corresponent del senyor jurisdiccional de la població. La majoria dels cops eren el rei o els oficials reials els encarregats de consentir una emissió de moneda. Però, a Bagà, els permisos els atorgaven els mateixos barons de Pinós, a través dels seus administradors, que, per algun privilegi desconegut, tenien aquesta facultat tradicionalment reservada a la monarquia. A Catalunya, fora de l'estament reial, només coneixem concessions similars atorgades pels ducs de Cardona, els Montcada, l'arquebisbe de Tarragona, el bisbe i capítol de la Seu d'Urgell, el bisbe de Solsona, i l'abat de Poblet, sempre de manera molt puntual. Aquest origen senyorial tenia diversos efectes pràctics. Així, per exemple, l'ordre de l'administració reial, l'any 1494, de retirar de la circulació les emissions de moneda local autoritzades durant i després de la guerra de 1462-1471 no afectà la vila de Bagà, perquè l'origen del seu privilegi era ben distint. Bagà és l'únic cas conegut de manteniment de numerari local entre el 1494 i el 1510, amb la lògica excepció perpètua de Lleida.

Al segle XVII consta la circulació de menuts bagatins els anys 1623, 1627, 1635, 1638 i 1645 (docs. 19 a 23). També consta la falsificació d'aquests menuts en un acord del 1627 (doc. 20). Dues notícies del 1648 i el 1650 assenyalen que els menuts estaven retirats de la circulació i desats, en quantitat de 150 lliures (36.000 peces), a l'arxiu municipal (docs. 24 i 25)

Es coneixen més mencions de la moneda bagatina els anys 1653 i 1683 (docs.

26 i 27). Aquesta també és una dada sorprenent. Fins ara només coneixíem dues poblacions que s'haguessin atrevit a fer circular moneda pròpia després de la guerra dels Segadors: Bellpuig, entre el 1661 i el 1670, i Reus, entre el 1653 i el 1718. La recirculació de l'any 1653 devia ser causada per la necessitat de subministrar moneda de poc valor als soldats que es gastaven els diners a la vila. Així ho sembla assenyalar el document de 1653: «a efecte de satisfer al senyor mestre de camp lo que se li deu, atès no se ha trobat altre millor expedient». Recordem que al març del 1653 encara no s'havien encunyat els abundants ardits barcelonins de postguerra que substituirien tota la moneda d'aram de la guerra dels Segadors. Pot ser, doncs, que aquesta recirculació de moneda del 1653 fos limitada a Bagà en un breu període de temps, caracteritzat per la manca de moneda de petit valor.

La menció de 1683 la recull Serra Vilaró i diu que l'ha tret de l'Arxiu de Bagà. Jo no he pogut retrobar aquest document. Es tracta d'un acord per a fabricar cent lliures més de menuts, segurament amb la mateixa empremta (la resolució no parla de canviar-la ni de fer encunys nous) i que segurament calia afegir-los als altres en circulació.

4. NOMBRE I CARACTERÍSTIQUES DE LES EMISSIONS

Amb les notícies conegudes, la vila de Bagà podria haver efectuat vuit emissions de moneda entre la segona meitat del segle XV i finals del XVI:

Emissió	Cronologia límit	Metall
1a	1479 - 1482	plom ?
2a	1486 - 1488	plom ?
3a	1496 - 1498	plom ?
4a	1517	plom ?
5a	abans del 1564	llautó ?
6a	1564 - 1566	llautó ?
7a	1581 - 1591	llautó
8a	1591 - 1683	llautó

Faig notar, però, que aquestes vuit emissions es podrien reduir a només sis en el cas que alguna d'elles hagués tingut una vida circulatòria particularment prolongada, o al contrari es podria augmentar si existissin altres emissions no documentades al segle XV. Malauradament, amb la documentació conservada no podem filar més prim.

El nombre de menuts de Bagà en circulació no era gaire elevat, amb l'excepció del primer terç del segle XVII, quan hi devia haver unes 400 lliures de menuts al mercat. Aleshores el Consell resolgué retirar-ne 200 lliures. Com passava a d'altres poblacions més grans, com Girona o Puigcerdà, l'excés de moneda pròpia en circulació sovint tendia a provocar la saturació i el rebuig de la població cap a una

moneda sense valor intrínsec i recolzada només pel Consell municipal. La recirculació puntual i parcial de l'emissió era, per tant, una mostra de seny i bon govern.

Físicament, tan sols coneixíem uns pocs exemplars pertanyents a la darrera emissió de moneda bagatina, acordada a finals de l'any 1591 i presumiblement la mateixa que circulava l'any 1597 i el 1683! Vidal Quadras en va descriure un.⁶ J. Botet aportà la fotografia d'un altre exemplar, provinent de la col·lecció Pedrals i que actualment es conserva al Gabinet Numismàtic de Catalunya.⁷ Una tercera peça es troba a la col·lecció del museu Josep Puig de Perpinyà.⁸

La descripció de les peces és la següent (imatges 1, 2 i 3):

a/ + VILLE·BAGANI·1591· envoltant llir i pinya a sota de petita creu. Orles lineals i de punts.

Incusa de llautó Ø 16 mm

Referències: Botet núm. 596, Crusafont núm. 1036.

Ara podem donar la descripció d'un exemplar inèdit pertanyent a una altra emissió. Es tracta d'una peça incusa de llautó, de la qual ens ha proporcionat molt amablement una fotografia Xavier Jorba:

a/ (...)A·G(...) envoltant llir i pinya a sota de símbol indeterminat. Orla interior de punts.

Incusa de llautó Ø 14 mm. Pes: 0,3 g.

Inèdita

6. VIDAL QUADRAS, M. *Catálogo de la colección de monedas y medallas*, Barcelona, 1892, vol. II, lám. 37, núm. 10, cat. 7.503.

7. BOTET, Joaquim. *Les monedes catalanes*, Barcelona, 1909-1911, vol. III, núm. 596.

8. «Musée Numismatique Joseph Puig», a *Tramontane*, Perpinyà, 1958, núm. 413, fot. núm. 50. És el mateix exemplar publicat per CRUSAFONT, M. *La moneda catalana local (S. XIII-XVIII)*, Barcelona, 1990, núm. 1.036.

La conservació de la peça no permet una lectura segura de la llegenda. Pel que fa al símbol indeterminat podria tractar-se d'una creu, que també apareix a les peces que ja eren conegudes, o bé d'una estrella. La semblança tipològica amb els exemplars del 1591 me la fa pensar l'emissió immediatament anterior, documentada entre el 1583 i el 1591.

Les emissions encara no identificades podrien dur algun símbol relacionat amb l'heràldica dels senyors de la vila. És per això que cal tenir en compte quins foren els senyors de Bagà d'aquesta època. Galceran VII de Castre i Pinós, anomenat «el vescomte» exercí aquesta jurisdicció durant la guerra Civil catalana del segle XV, fou també Capità General de Catalunya, i en els darrers moments un dels més fidels col·laboradors del rei Joan. Podria haver estat ell qui va obtenir la potestat de permetre encunyacions de moneda. El 1472 el succeí a la baronia Felip VII Galceran de Castre i Pinós, mort el 1509. Durant el mandat de Felip va prendre protagonisme Galceran de Pinós, parent lateral de la nissaga, que exercí el càrrec de procurador senyorial i que era sorprenentment anomenat «senyor» pels bagatins. També durant la jurisdicció de Felip la baronia fou disputada primer per Joana de Pinós, filla de Galceran i muller de Bertran d'Armendaris i després per diversos pretendents. A la mort de Felip, la baronia passà a mans de Lluís de Beaumont, conestable de Navarra, que hi tenia drets per la seva muller Aldonça de Cardona. El 1578 la baronia estava en mans de Dídac de Toledo, duc d'Alba.

El llinatge Pinós, i de retruc la baronia, tenien com a símbol heràldic una pinya. Els Castre tenien una estrella acompanyada per pals. L'escut municipal de la vila de Bagà ha conservat la pinya i també una flor de llir per a la qual no he trobat explicació. Aquests mateixos símbols són els que apareixen a les dues emissions de moneda conegudes del segle XVI. Pel que fa a la flor de llir, Ferran de Sagarra assenyala un segell de la batllia de Bagà que du aquest símbol i que l'investigador atribueix al segle XV, tot i que la fotografia del segell és de difícil interpretació.⁹

5. APÈNDIX DOCUMENTAL

1

1479. Bagà

Als comptes del clavari de Bagà apareixen dues rúbriques que esmenten els ploms de la vila.

Item pos en rebuda que'n dona an Borrell, los quals seran quitats dels ploms qui s'eren perduts: 10 s.

9. SAGARRA, F. *Sigil·lografia catalana*, Barcelona, 1922, tom II, segell núm. 534.

Item pos en rebuda qui'n dona a'n Borrell com anà a Barcelona 2 ll. 11 s. de ploms: 2 ll. 11 s.

Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), Notarials, Bagà, vol. 190, Llibre del clavari de la vila, 1479, f. 1.

2

1482. Bagà

El clavari de la vila de Bagà esmenta una partida de ploms de la vila.

Item més pos an rebuda los qualls e rabuts per mans de'n Joan Coll quònsoll, duas liuras setza sous tenia de ploms de lla vila: 2 ll. 16 s.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 140, Llibre del clavari de la vila, 1482-89, f. 4v.

2 bis

1483-1484. Bagà

El clavari de Bagà es fa ressò de l'abatiment de la moneda castellana de plata.

Item met en despesa dotsa dinés que e pagats de cambi de dotsa reals castalans con los ageran abatuts: 1 s.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 151, Llibre del clavari de la vila, f. 23v.

3

1486. Bagà

El clavari de Bagà rep 438 ploms de mans del cònsol Joan Coll.

Item més fas rabuda jo Joan de Brocà de 36 s. e mig de ploms me foran desliurats per mans de'n Joan Coll, cònsol de la dita vila de Bagà: 1 ll. 16 s. 6 d.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 140, Llibre del clavari de la vila, 1482-89, f. 55.

4

1488. Bagà.

El clavari de Bagà reconeix tenir dos sous de ploms sense valor.

Item, met en dada dos sous que tinc de ploms que no valen res, e més dos diners de paper per fer lo libra, e serian 2 s. 2 d.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 140, Llibre del clavari de la vila, 1482-89, f. 72.

Esmentat per: J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 479.

5

1496. Bagà

El clavari de Bagà rep 2.636 ploms de mans dels cònsols, en dues partides.

Item he rebut de mans dells cònsols, en ploms: 7 ll. 19 s. 8 d.

Item més he rebut per mans dells cònsols, en ploms: 3 ll.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 194, Llibre del clavari de la vila, Joan Brocà, 1496, f. 1.

6

1498. Bagà

El clavari de Bagà esmenta una partida de ploms de la vila.

Item més e rebudas d'en Pere Riu, m'o digeran los qònsolls: 6 ll. de ploms.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 212, Llibre del clavari de la vila, Toni Calla, 1498, f. 1.

7

1517. Bagà

El clavari de Bagà registra un pagament destinat a la fabricació de la moneda municipal.

Item més e donat al dit Bercòs per plom que a portat per fer los plomms de la vila: 10 s. 6 d.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 198, Llibre del clavari de la vila de Bagà, 1517-18, f. 6.

8

1563-64. Bagà

El clavari de Bagà registra certs pagaments relatius a la fabricació de la moneda municipal.

Més per dues rodanxes de lautó [3] pesarien sinch liures y mitge [a raó] 6 sous liure, per fer dinés: 1 ll. 13 s.

Més, per una rodanxa de lautó y tres liures de plom per fer dinés: 18 sous.

Més, al matex cònsol per posar una planxa avien comprada per fer dinés: 1 ll. 8 s. 5 d.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 151, Llibre del clavari de la vila, f. 1v-2.

9

1566. Bagà

El clavari de Bagà, Joan Cosp, rep prop de 5.000 menuts de la vila de mans dels cònsols, i esmenta una compra de plom possiblement relacionada amb la fabricació de la moneda local.

Item ha rebut de diners nous que los cònsols li han comanats: 21 ll.

[...]

Més he donat per manament dels cònsols 3 s. 4 d. per quatre liuras de plom an compres: 3 s. 4 d.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 203, Llibre del clavari de la vila, f. 2 i 6.

10

1566, després del 21 de setembre

El clavari de Bagà, Pere Pau Boter, esmenta un pagament relacionat amb la moneda municipal,

Més he donat per lo matex manament a Joan Fonoll per los manuts de la vila: 1 ll. 17 s.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 202, Llibre del clavari de la vila, f. 5.

11

1581. Bagà

El clavari de Bagà pren nota que un cònsol de la vila ha comprat vint rals de planxa per a fer moneda, a Barcelona.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 164, Llibre del claviari de la vila, f. 17.

Esmentat per: J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 479.

12

1586, 29 de maig. Bagà

El clavari de Bagà, Andreu Bosch, reconeix haver rebut 2.592 menuts de la vila, fabricats en temps dels darrers còsols.

Més, a 29 de maig tinc rebut jo Andreu Bosch com a clavari del any present deu liures y setze sous y so les me an donades los còsols pasats qui són en Salvador de Serres y en Joan Verger còsols de l'any pasat, les quals an fetes de menuts, dic: 10 ll. 16 s.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 204, Llibre del clavari de la vila, f. 1.

13

1591, 8 de maig. Bagà

El Consell General de la vila de Bagà, a causa del descrèdit de la moneda municipal, acorda cercar diners per tal d'assegurar l'emissió, obligar la seva acceptació, i reconèixer tots els menuts en circulació per tal d'eliminar els falsos.

Vuy que comptam 8 de maig 1591, fonc convocat Consell General ab so de campana en la casa del consolat y en ell se tractà y conclugué lo següent, ço és:

Que attès que han fets menuts y los qui aportan provisió en la vila y prenen aquells y après no troban qui los fasen bons y cambien ab reals, y per so y ha moltes queixas en tal que ja ningú vol aportar provisió en la vila, en gran dany de aquella, y la vila no pot fer-los bons per no tenir reals per cambiar-los, per so se dona libertat als còsols que serquen

trenta o 40 ll. ho 50 de reals y ab aquells que pugan cambiar los menuts a tots los que volran cambiar-ne y dits reals pugan pendre a qualsevol interès, com millor poran y pendre per a tornar-los d'assí a tots Sants.

Item que regonegan tots los menuts que y són, tant en las botigas com en altrás mans, y los que trobaran falsos que'ls trenquen y que's perdan per los qui'ls tindran.

Item que's fassa crida que tothom haia de pendre los menuts, pus ja'ls seran fets bons ab reals.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 152, Llibre de comptes, Consells i negocis de la vila, 1589-98, f. 9 v—10.

Esmentat per: J. SERRA VILARÓ, *Baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 480.

14

1591, 1 de setembre. Bagà

El Consell de la vila de Bagà acorda engegar una nova emissió de moneda municipal, en substitució de l'anterior, retirada a causa de les falsificacions.

Item que attès han fet fer un cuny nou a causa dels diners falsos, que donan facultat hara als honorables cònsols que pugan fer menuts lo que aparrà, fins a 30 ll. si mester serà, però de assí enlà no se'n pugan fer sinó ab Consell General, y en haver fet dits manuts que'ls hagen a liurar al clavari de la vila que'n don compte...

ACA, Notarials, Bagà, vol. 152, Llibre de comptes, Consells i negocis de la vila, 1589-98, f. 10.

15

1592, 28 de desembre. Bagà

El Consell de Bagà acorda la fabricació de 20 o 25 lliures de menuts per tal d'aconseguir diners i no haver d'imposar un nou impost extraordinari als vilatans.

Primo que per obviar a tants mals que ha en la vila starian determenats de posar un tall, però après han tractat y conclòs que val més que se fassa fins a 20 ll. de menuts ho 25.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 152, Llibre de comptes, Consells i negocis de la vila, 1589-98, f. 14.
J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 480.

16

1593, gener-febrrer. Bagà

Diversos comptes del clavari de la vila de Bagà referents a la fabricació i recanvi de la moneda municipal.

Rebudes:

Item he rebut al primer de janer 1593, de menuts nous que han fets los honorables cònsols: 7 ll. 16 s. 6 d.

E més, a 23 de febrer 1593, donaren los cònsols, de manuts feren dit dia: 16 ll.

Dades extraordinàries:

E més he pagat per manament dels cònsols, he donat a l'Esteve Pere Arnau per menuts vels se són perduts al bassí del Roser, los quals li són fets bons dels manuts se són fets vuy a 23 de febrer 1593: 12 s.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 153, Llibre del clavariat de la vila.

17

1596. Bagà

El clavari de Bagà pren nota que un cònsol de la vila ha comprat planxa i plom per a fer moneda, a Barcelona.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 154, Llibre del clavariat de la vila, f. 7.

J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 479.

18

1597, 14 de maig. Bagà

El clavari de Bagà rep 2.328 menuts de la vila acabats de fabricar.

Rebudes:

Item a rebut lo cònsol Romeu, com a lochtinent del clavari, de manuts fets lo present any: 9 ll. 14 s., los quals se són fets vuy a 14 de maix 1597 en prasèntia de dit cònsol y de Jaume Padrals, cònsol sagon, y dels consallés del present any.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 154, Llibre del clavariat de la vila, f. 1v.

1623, 2 de juny. Bagà

En aquesta data consta la circulació de moneda pròpia a Bagà.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 85v.

1627, 25 de juliol. Bagà

El Consell General de Bagà es fa ressò de la captura d'un falsificador de la moneda de la vila i acorda demanar al Governador de la baronia que el castigui, sense que a la vila li costi diners l'administració de justícia.

És estat resolt i determenat que attès Jaume Capdevila, als Bisbes, stà pres e detengut en los càrcers del castell de la present vila, inculpat d'haver trobat en sa casa uns mollos falsos de fer menuts de Bagà, que per so se suplique al senyor governador sie castigat segons de justícia se trobarà faedor, i que per adassó no entèn ni pretèn la vila gastar ningun diner, sinó que dit senyor governador castigue dit delinqüent segons ses culpes.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 98.

J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 481-82 (però 26 de juliol).

1635, 14 d'octubre. Bagà

El Consell General de Bagà acorda retirar de la circulació 200 lliures de menuts de la vila i desar-los en una caixa amb tres claus, d'on no es puguin treure sense acord del mateix Consell General.

S'és resolt i determinat que s recullen dos-centes lliures de menuts de Bagà, attès lo dany redunda a les ajudes de la vila, i que sien fetes tres claus: les dos tingan los cònsols i altra sia encomanada a m. Steve Bru, conseller, lo qual diner no s puga traure sinó ab Consell General, conforme se són ara determinats.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 111.

J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 480.

22

1638, 23 de març. Bagà

El Consell General de Bagà acorda treure a la circulació una partida de 30 lliures de menuts de la vila, per tal de pagar deutes pendents.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 115v.

23

1645. Bagà

Segons consta en un compte del 3 de juny de 1646, en aquest any circulaven menuts a Bagà.

Item los dits Puyol y Jeroni Bru, d'any passat, donan bo y lleal compte de la administració de la botiga dels pobres de la present vila y tria de blat, ab menuts de Bagà, 222 lliures 13 sous 2 diners.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 143.

M. Crusafont, *Història de la moneda de la guerra dels Segadors*, Barcelona, 2001, doc. 303.

24

1648, 7 de juny. Bagà

El Consell General de Bagà acorda no treure a la circulació els menuts de la vila que estan desats a l'arxiu.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 152.

Registat a: M. Crusafont, *Història de la moneda de la guerra dels Segadors*, Barcelona, 2001, doc. 335.

25

1650, 12 de juny. Bagà

El Consell General de Bagà acorda novament no treure a la circulació els menuts de la vila que, en quantitat de 150 lliures, resten empaperats i desats a l'arxiu.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 161.

Registat a: M. Crusafont, *Història de la moneda de la guerra dels Segadors*, Barcelona, 2001, doc. 352.

26

1653, 14 de març. Bagà

El Consell General de Bagà acorda treure a la circulació una partida de 150 lliures de menuts de la vila que tenia desats a l'arxiu.

Fonch tingut Consell General, éssent cònsols los honorables Jacint Brosa y Esteve Pedrals, concellers Climent Serres, ahont de voluntat del dit Concell se an extrets les 150 lliures de dinés de Bagà que estan el al arxiu, a efecte de satisfer al senyor mestre de camp lo que se li deu, atès no se ha trobat altre millor expedient per ser estada axí la resolució de Consell, y axí bé se fes anar per síndich a micer Josep Aldofeu per aliviar-nos de tanta càrrega tenim.

ACA, Notarials, Bagà, vol. 168, Consolat, f. 169v.

27

1683. Bagà

El Consell de la Divuitena de Bagà acorda fabricar 100 lliures de menuts per fer front a la manca de moneda de poc valor.

Fonch proposat per lo magnífic cònsol en cap la necessitat hi havia en la present vila de moneda de Bagà, o manuts, i dit Consell resolgué que-s fessan cent lliures de dits menuts de Bagà.

J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, llibre II, Barcelona, 1947, p. 480 (Arxiu de Bagà).